

Spoštovani jubilar! Je žel obilo iz sreča prihajajočega aplavza in so ga ob koncu lepe in tople slavnosti obsuli drugi prisotni s čestitkami. Misel, ki jo je poudarjal govornik g. Gobec, da je vzrasel slavljencev z vztrajnim samoozbrazdavanjem do enega izmed najvidnejših tvojcev nove slovenske šole, ki je znan tudi v inozemstvu in slavljenceve besede o delu, ki se ga hoče okleniti tudi mlada generacija, ker je le v delu in ne v besedah zmaga idej, naj da novih pobud vsem tisočim slovenskih tovarišev, ki se pridružujejo v duhu čestitkam, ki jih bo prejemal te dni slavljencev za svojo sedemdesetletnico.

Slovenska šolska matica Matiji Senkoviču za sedemdesetletnico

Predsednik SSM, prof. Ozvald, je slavljencev v veliki dvorani mariborske učiteljske šole nagovoril takole:

Čislani zbor!

V sicer neveselih časih nas je danes zbral dan veselja. Resničnega, to je takega veselja, ki ima čudežno moč, da človeku znova pozivi morda že pešajočo moč.

Naj ljubi znanec, gospod oblastni šolski nadzornik Matija Senkovič bo te dni vzel nase osmi križ in se z njim ob prožnem koraku napotil v pravec onih let, katera je le redkejšim dano doživeti ter jih sveto pismo imenuje milost. Mladi svet, ki je rad brzodolen, bi utegnil zamahniti z roko in z jezikom, češ — starčevska onemoglost. Toda v taki besedi bi ne bilo več jedra, kakor če bi sedemdesetletnik odvrnil: »Kar ste vi, smo bili tudi mi; in kar smo mi, boste tudi vi«.

Nedavno sem bral modre besede, da nikomur ni na voljo dano, se li hoče starati ali ne. Ko v teku let iz otroka postane fantič ali deklič, iz njiju mladenič ali mladenka, mož ali žena, stariček ali starička; vselej narava, če hočemo ali ne, zahteva svoj tribut. Neizprosno ga zahteva na vseh postajah našega telesnega in duševnega razvoja. Vsak dan nas nazorno uči, da je količina in tudi kakovost življenjskih sil, telesnih in duševnih, po zakonu narave drugače odmerjena igravemu malčku, drugače navihaneu in navihanki tam s 13. letom, drugače vase pogreznjenemu pubescentu in pubescentki, drugače možu in ženi, »ko je najvišji dan«, drugače postarnejmu »cvetju v jeseni« in drugače tistim, katerih življenjska gaz drži že proti skrajnim mejam človeškega bitja in žitja. Zato ne more biti

ne krivda in ne zasluga, če je »že napredla Parka« temu več, onemu manj let.

A za nekaj drugega je tukaj vsak človek brez dvoma osebno povsem odgovoren! »Od njegove etične sile in globine zavisi, kaj kdo napravi iz vsake starostne dobe.« (Spranger). In tako prihaja, da v življenju na malo in na veliko ne srečavamo le mnogo mož in žen, ki so sicer stari in stare po »letih«, a mladi in mlade po — svojem mišljenju, prizadevanju in delu; prav tako pa srečavamo tudi na moč mnogo, morda premnogo — mladih starcev.

Preljubi nam gospod slavljencev! Kolikor Vas kot učitelja, nadzornika, pedagoškega pisatelja, urednika, očeta, človeka... doseže oko mojega spomina; vedno in povsod ste bili živa ponazoritev velike zapovedi, da

ne samo, kar velevala mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!

Te vere ste se stalno držali tudi kot odbor-nik Slovenske šolske matice in se je zato Vaša beseda bodisi kot nasvet ali mnenje ali svarilo ali miritev razgretih duhov vedno rada uvaževala. SSM, ki bi se ji današnji dan že bolje podajalo ime »Slovenska pedagoška matica«, po mojem umevanju ni in ne bo di samo založnica pedagoških knjig za vsakdanje šolske potrebe, ampak si vsaj s svojim Zbornikom prizadeva, rekel bi, ogledalo držati vsem tistim, ki jim je tako ali tako izročena prevažna skrb za pedagoško kulturo slovenskega naroda: prosvetni upravi, kulturni politiki, vsem tvorcem na področju pedagoške prakse in teorije. Zato pa se je njen upravni odbor ob Vaši sedemdesetletnici, predragi gospod jubilar, še prav posebe zavedel, kaj vse Vam dolguje vzgoja slovenske mladine, ter Vas je za obilno in vsestransko delo, ki ste ga opravili in ga še z največjim pridom opravljate širom naše pedagoške provincije, v en glas imenoval za častnega člana SSM. S tem Vam je izrekel najvišje priznanje, ki ga more izreči ta kulturna institucija.

Meni, sedanjemu predstavniku SSM, pa je dana prelepa dolžnost, naj Vas za Vaš življenjski jubilej v imenu SSM iz srca pozdravim in Vas hkratu prosim, da sprejmete ta skromni vnani dokaz našega spoštovanja in hvalečnosti.

Naj bi Vam še dolgo dolgo pravil, da s svojim požrtvovalnim delom na najlepšem torišču človeškega prizadevanja niste in ne boste pozabljeni. Saj je čaša nesmrtnosti v bistvu to, da — »v svojih delih sam boš živel večno«.

vojske in mornarice je odredilo, da tudi letos na dan 31. oktobra zamenja dvorno stražo kraljeve garde naša mornarica. Vojakom bo prečitano posebno predavanje o pomenu tega dne. Po vseh šolah v državi bo mladina proslavljala praznik našega morja. Izdane so že odredbe ministrstev prosvete, trgovine in industrije ter poljedelstva kot tudi kralj. banske uprave v Ljubljani. Oblastni odbor JS v Ljubljani in Sekcija PJS za dravsko banovino sta razposlala na vse svoje edince posebno predavanje za omenjeno proslavo. V šolskem radiu bo oddaja 29. t. m. posvečena prazniku morja. Petje, deklamacija in govor. Vodi gl. tajnik PJS g. Viktor Pirnat. V nedeljo 31. t. m. dopoldne bo prenašal naš radio predavanje »Praznik našega morja«.

— Upravitelji, opozorite učitelje na šolah, da bodo v kratkem izšli Vranc-Dolganovi učni načrti. Priporočite jim, naj si naroče prvovrstno, za vsakega učitelja neobhodno potrebno knjigo. Založnici Učiteljski tiskarni boste ustregli, ako pošljete naročila vseh učiteljev. V tem primeru bodo tudi knjige dostavljene v enem zavrtku. S tem nam prihranite stroške in delo. Predvidena cena je 36 din.

— Dom Jadranske straže na Sušaku. Na »Jadranski dan« 31. oktobra ob 11. uri bo ban Savske banovine g. dr. Viktor Ružič v Istarski ulici na Sušaku svečano vzdal temeljni kamen za dom JS, ki bo že prihodnje poletje služil našim mladinskim izletnikom na Jadrani.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: F. A. L. V odsek za pravico šol. nadzornikov na višji ped. šoli se sprejemajo učitelji, ki so poleg drugih pogojev delali najmanj 10 let v ljudski ali meščanski šoli. 1. Ali se v to dobo štejejo šolska leta (delo v razredu) ali pa ves čas od postavitve? 2. Ali mora imeti kandidat 10 let službe že tedaj, ko vloži prošnjo po konkursu v juniju, ali pa zadostuje dovršena 10-letna službena doba, ko se začne 1. oktobra pouk na omenjeni šoli? Na pr.: 15. septembra 1938 bom imel 10 let službe in ko se 1. okt. začne semester, bom imel že preko 10 let službe, ob vložitvi prošnje v juniju ali še prej, pa ne.

Odgovor: Vsekakor zadošča, če dovrši kandidat 10 let službe pred začetkom semestra, a ne na dan, ko vloga prošnjo za sprejem na viš. ped. šolo. Doba 10 let se računa od dneva prvega nastopa službe dalje; se razume, da prekinitve ne pride v poštev.

—§ Odgovor: E. V. K. Od 1. XI. 1937 dalje bodo prejemale poročene uradnice osebne doklade kot doslej, poročene pripravnice pa po uredbi z dne 11. VI. 1934, ki je objavljena na strani 83. Roč. kataloga.

—§ Vprašanje: Š. D. Na dvorazrednici sta učiteljici poročeni z neučiteljskima. Obema je dovolil kraj. š. odbor stanovati v šoli. Ni pa bilo odločitve glede uporabe šol. vrta. Zaenkrat si ga lasti šol. upraviteljica, kateri je prisodil to pravico tudi šol. nadzornik, ko je bil tam na obisku. — Po zakonu je določeno, da je šol. vrt izključno za šol. učne namene. Mislim, da bi si pod temi pogoji mogla priboriti majša učiteljica za svojo deco iz srednje stopnje kos vrta. Kakšen je tu postopek?

Odgovor! Ad 1. Glede šol. vrta, ki je v prvi vrsti namenjen v učne svrhe, bi bilo napraviti vlogo na sresko načelstvo, da odloči v zadevi.

Najnovejši vzorci

za ženske
plašče
ravnokar
prispeli.

Bogata izbira

A. & E. Skabernè, Ljubljana

—§ Vprašanje: P. M. iz T. Ali ima učiteljica, ki je poročena z učiteljem, kateri službuje v trgu in ne uživa drvarine, a sama službuje na vasi ter ne živi v skupnem gospodinjstvu, pravico do kuriva za poročene učne osebe po 40 din?

Odgovor! Ima pravico do kuriva kot samica.

—§ Vprašanje: V. H. iz K. Na šoli imam dva enaka primera: 2 učiteljici poročeni z neučitelji. Ena ima 3 otroke, ena enega; nobena ne prejema rodbinskih dokladov za otroke. Ali moreta prositi, zahtevati doklado za otroke, zlasti ko sta moža brez posla, kajti pravijo jima — kadar bi rada kje zaslužila — da ju žene lahko živita.

Odgovor! Taki poročeni drž. uslužbenki pripada doklada za otroke le, če je mož siromašnega stanja in tudi nesposoben za pridobivanje (čl. 7/2 uredbe o oseb. dokladah — Roč. katalog, stran 96).

Za dame in gospode

zimske plašče, suknje

elegantne, dobre in poceni, od din 360—
dalje, ima v največji izbiri

LUKIČ, Ljubljana, Stritarjeva ulica

—§ Vprašanje: V. H. iz K. Kralj. banska uprava me je imenovala za začasnega upravitelja na šoli, koder sem zašel med dve učiteljici, od katerih ima ena deset, druga pa devetnajst let službe, sam pa komaj šest.

Ali morem dobiti imenovanje brez »časni« in kaj naj storim?

Odgovor! Postavljeni ste bili za začasnega šolskega upravitelja v smislu 3. odstavka § 113. zakona o nar. šolah, ker stalne upravitelje postavlja ministrstvo prosvete na predlog kralj. banske uprave. Po zakonu pripada prvenstvena pravica za začasnega upravitelja najstarejši učni osebi na šoli. Kdor želi stalno upraviteljstvo, naj vloži prošnjo na ministrstvo prosvete.

Naša gospodarska organizacija

Zadružnikom Učiteljske samopomoči. V tretjem četrtletju 1937. leta (julij, avgust, september) je umrlo 7 zadružnikov. Ti so: Viher Anica, Ljubljana; Arnič Josip, Celje; Valenta Božidar, Ljubljana; Erker Fran, Ljubljana; Roškar Draga, Tezno pri Mariboru; Špan Anton, Sl. Bistrica, in Marolt Nande, Ljubljana. Smrtni primeri: 427—433. Zadružna uprava je izplačala dedicem teh zadružnikov 90.300 din posmrtnin.

— Zadružnikom Učiteljske samopomoči. Zadnje dni meseca oktobra t. l. vam je zadružna uprava razposlala položnice za nakazilo članskega prispevka za 434. smrtni primer. Umrli je zadružnik Josip Tratar, učitelj v pok. v Ljubljani. Samski zadružniki nakažejo po 6 din, zakonski pari pa po 11 din. Zamudnikom smo prišli tudi vse dosedanje zaostanke na članskih prispevkih. Uprava naproša, da poravnate v mesecu novembru vse zaostanke.

Učiteljska tiskarna

—t Deleži pri Učiteljski tiskarni se bodo po čl. 1. odst. 4. novega zak. o gospodarskih združenjih lahko obrestovali. Tiskarna bo lahko spremenila svoja pravila, da bo obrestovala deleže po 6 %. Zadružniki bodo prejeli od deležev obresti, pri nakupu blaga pa 15 % popusta. Pri teh ugodnostih ne bo nobeden odlašal pristopa k Učiteljski tiskarni.

—t Računi Učiteljske tiskarne in njenih oddelkov, izstavljeni na šolska upraviteljstva ali krajevne šolske odbore, če ne presegajo 2000 din, so podvrženi samo računski taksi (po tar. post. 34. od 1 do 5 din), in so že opravljeni s to takso. Oproščeni pa so pobotniške takse (1/3 = po tar. post. 33.). Kjer ni državne, tudi ni banovinske takse. Le pri računih, ki presegajo 2000 din, si sme odbiti 1 % pogodbeno takse (po tar. post. 24.) Neupravičeno odbite takse Učiteljska tiskarna ne bo priznala.

—t Zemljepis slovenskega ozemlja, spisal P. Plesničar in R. Grum, je za učence osnovnih, meščanskih in srednjih šol neobhodno potreben priročnik. Obsežna knjiga, okrašena z nariski zemljevidov, stane samo 8 din.

—t Izkaz o šolskem napredku je uveden letos za 1. šolsko leto, imajo ga še učenci 8. šol. leta. Za 2., 3., 4., 5., 6. in 7. leto je v veljavi še dijaška knjižica. Naročite že sedaj in javite kdaj naj pošljemo.

—t Za Miklavža in Božič je najlepše darilo dobro nalivno pero. Oglejte si bogato izbiro v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

—t Rožmanovo: Strojepisje je nujno potrebna knjiga za vsakogar, ki ima ali si misli nabaviti pisalni stroj. Globoko znižana cena 12 din.

—t Četrta čitanka je odposlana vsem naročnikom. Tretja čitanka bo dotiskana v dveh tednih. Naročite pa jo že sedaj, da jo boste prej prejeli.

Mladinska matica

—mm Ekspedicija druge številke »Našega roda« se vrši 28. in 29. t. m., in sicer najprej za bolj oddaljene šole. Upamo, da bo list na vseh šolah že 30. t. m. Številka je vsebinsko izredno bogata in slikarsko naravnost razkošna. Saj sodeluje samo pri tej številki 9 slikarjev, in sicer najboljši, kar jih imamo.

—mm Za Miklavža izide v založbi Mladinske matice barvasta slikanica »Palčki«. Knjiga izide v velikem formatu 25x25 cm na močnem kartonastem papirju v razkošni izdaji, ki bo v slovenski izvirni mladinski književnosti prava redkost. Za naročnike Mladinske matice je določena trdovezani knjigi na 25 din. Naj ne bo šole brez te knjige! Prednaročila sprejema uprava do 20. novembra.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite pri občeznani manufakturni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
Lingarjeva ulica — Pred Škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

Splošne vesti

— Slovenska šolska matica vabi svoje člane in druge interesente, da se naroče na knjige, ki izidejo za l. 1937. Matica bo izdala kot običajno Pedagoški Zbornik, ki bo prinesel bogato, obsežno in aktualno gradivo. Zbornik ne bo zanimal samo praktičnega učitelja, temveč vsakogar, ki ima smisel za pedagoška vprašanja naše dobe. Kot druga knjiga izide nadaljevanje Geografije Evrope, ki jo bo napisal docent dr. Valter Bohinec, znani geografski strokovnjak in pisec srednješolskih geografskih knjig. Ta knjiga preteklo leto ni izšla, ker je bil avtor prezaposlen. Kot tretja knjiga pa izide II. zvezek »Pedagoškega priročnika«. Mešč. šol. učitelj g. Albert Žerjav bo napisal zelo temeljito Metodiko zgodovinskega pouka. Knjiga temelji na najnovejših mladinoslovnih in pedagoških spoznanjih. — Ker je pedagoško usmerjenemu in ustvarjajočemu človeku nemogoče živeti brez dobre pedagoške literature, zato je odbor Slov. šolske matice prepričan, da bodo naročili te knjige vsi, ki jim je pri srcu slovensko pedagoško snovanje. V upanju, da se bo število naročnikov še dvignilo, je pripravil odbor še eventualno četrto knjigo, ki bi jo napisal g. Drago Cvetko, in sicer: »Problem občne muzikalne vzgoje«. Ta knjiga bi izšla samo pod pogojem, da dosežemo čez 2500 naročnikov. — Gg. učitelji in učiteljice naj se naročijo kot do sedaj pri gg. poverjenikih SSM, drugi pa naj pošljejo naročila na naslov: Slovenska šolska matica, Ljubljana, Komenskega ulica (šola na Ledinu). Naročnina znaša 30 din na leto, kar je za tri odn. štiri obsežne knjige zelo nizka vsota. Ker bi odbor rad izdal knjige do Božiča, naj se naročniki javijo vsaj do konca novembra. — Odbor SSM.

— Knjižica proslav: »Zedinjenje« je v tisku in jo bodo šole prejele prve dni novembra. Vsebovala bo poleg nagovorov in deklaracij tudi več prizorov, primernih ne le za šolske odre, temveč tudi za izvajanje na šolskih katedrih. Učiteljski dom, ki je knjižico založil, bo knjižico poslal na vse šole ne glede na naročila, ker pričakuje, da jo bodo glede na ceno (4 din) vse sprejele. — Toliko za pojasnilo na vprašanja nekaterih šol. uprav.

— Važno za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol. Tovariši, ki želite dober učni načrt za kmetsko-nadaljevalne šole, katerega je sestavil naš odlični šolnik Josip Gosak, naj se nemudoma javijo, ker je še samo nekaj izvodov na razpolago. Interesente prosim, da nakažejo 10 din v znakah na naslov Deutschman Herman, Ljubljana pri Celju.

— Gg. poverjenike Slovenske šolske matice vljudno prosimo, da zastavijo tudi letos ves svoj osebni vpliv, da pridejo knjige med najširši krog pedagoško zainteresiranega občinstva. V tej številki objavljeni program za l. 1937. bo služil kot materialna podlaga za uspešno reklamo. Odbor SSM je resno premišljal, kakšne knjige naše učiteljstvo potrebuje in kakšne knjige bi ga kulturno in pedagoško obogatile. Prepričani smo, da bosta nadaljevanje Geografije Evrope in Metodika zgodovinskega pouka pri učiteljstvu dobrodošlo sprejeta. Gg. poverjenike prosimo, da na zborovanjih učit. sreskih društev poagitarajo za Matico od člana do člana in da nam seznane naročnikov pošljejo do konca novembra, ker bi radi za Božič izdali knjige. Posebno važno je, da gg. upravitelji vseh šol pri sestavi šolskega proračuna vstavijo tudi znesek za naročnino pri Matici. — Na zadnjem občenem zboru je bilo sklenjeno, da dobijo g. poverjeniki za svoj trud brezplačno knjige našega društva. Za ves trud se jim tudi že vneprej odbor SSM najprilicneje zahvaljuje.

— Cenjenim poverjenikom »Roditeljskega lista« vljudno naprošamo, da nam vrnejo vse nerazpečane 1. in 2. številke »Roditeljskega lista«, da moremo točno ugotoviti višino listovne naklade in postreči posameznim naročnikom, ki se dnevno priglajajo, z obema doslej izšlimi številkami. — Uvažujete, prosimo, tudi listnico uprave na 2. strani ovojja »Rod. lista« glede točnih seznamov in točne plačevanja naročnine! — 3. številko pričnemo razpošiljati oddaljenim šolam že pred vsemi svetili, vsa ekspedicija — 5700 izvodov — pa bo izvršena prve dni novembra. — Dogaja se, da prejemajo nekateri naročniki isto številko dvakrat: direktno in po poverjeniku, to pa zaradi tega, ker od enih ali drugih ne prejmemo pravočasno sporočil o načinu pošiljanja ozir. plačevanja. Ker to otežkuje administracijo, prosimo zato točnih podatkov. Pri nakazovanju naročnine navedite število celo, pol, četrtletno ali mesečno plačujočih naročnikov, kar je potrebno zaradi točne evidence in odračunanja 10 % provizije. Prosimo ponovno, da upoštevate zgornja navodila, obenem pa se iskreno zahvaljujemo za trud in naklonjenost! Uprava.

— Cenjene čitatelje opozarjamo še posebe na današnji oglas o Ilke Vaštetove »Romanu o Prešernu«.

— »Jadranski dan«, dan slave naše vojne mornarice in praznik Jadranske straže bo po vsej državi svečano proslavljen. Ministrstvo